«فصل پنجم»

نکات ادبی، دستوری، معنی و مفهوم

درس هفدهم «راه خوشبختی»

۱۷
درس هفدهم

راه خوشبختی

«شکسپیر» می‌گوید: «روزگار دریایی است که کشتی زندگانی ما بر روی آن به سوی ساحل مقصود می‌رود. این دریای بزرگ، همیشه در جزر و مد است. اگر امروز آرام باشد، مسلماً فردا توفانی خواهد شد؛ بنابراین وقتی آرام است، فرصت را غنیمت بشمارید. بسا اشخاص که در نتیجهٔ غفلت از گذر عمر استفاده نکردند و به اعماق این دریا فرو رفتند.»

«گذشته» رفته و «آینده» نیامده است؛ بنابراین شما جز «حال» چیزی ندارید. فقط امروز در اختیار شماست. برخیزید و برای کار آماده باشید و از هیچ چیز بیم ندارید؛ تاب و تحمل داشته باشید. همیشه در کارها چنان باشید که گویا فردایی نخواهد بود. کاری را که امروز شروع می‌کنید، قسمتی از آن را به پایان می‌رسانید ولی اگر برای فردا بگذارید، ممکن است اصلاً فردا را نبینید.

این گفتار را در خاطر داشته باشید: «ای کسی که دورهٔ نوجوانی را می‌گذرانی و از فرط غرور گمان می‌کنی روزگار درازی در پیش داری، حساب کار خود را داشته باش که روزگار چون باد و ابر، ناپایدار و گذراست. عمر خود را تلف مکن. در وقت خویش صرفه‌جویی کن. قدر امروز را بدان و کار امروز را به فردا میفکن.»

شما فقط امروز را دارید. اگر مسرور هستید، از برکات آن استفاده کنید و اگر غمگین هستید، با صبر و تحمل و توکّل به خدا و امید به فردایی روشن، بار غم را به دوش بکشید. اهمیّت زندگی به شمار روزها و شب‌ها نیست، بلکه مربوط به اعمال و افعال ماست؛ کسی که اوقات خود را به کارهای ناشایسته می‌گذراند، چنان است که زندگانی خویش را تلف کرده باشد.

لازم نیست در کارها عجول باشید. یعنی نباید بدون تفکّر و تأمّل به کاری اقدام کنید ولی همین که تصمیم گرفتید کاری را انجام دهید، بلافاصله شروع کنید و تعلّل روا مدارید. کار امروز را به فردا میفکنید که جز پشیمانی سودی ندارد. باید برنامهٔ خود را چنان مرتّب کنیم که در هر ساعتی، کار معیّنی داشته باشیم و به انجام آن کار بپردازیم و گرنه مقدار زیادی وقت ما بیهوده تلف می‌شود.

نشاط و شتاب و اضطراب از ویژگی‌های نوجوانان و جوانان است؛ زیرا هنوز با زندگی چنان‌که باید آشنا نشده‌اند و از سرد و گرم روزگار خبری ندارند.

اگر کسی آنها را در راه زندگی راهنمایی نکند، ممکن است از راه راست منحرف شوند.

برعکس، اگر عقل و متانت را شعار خود کنند و پیران سال‌خورده را که عمر درازتر و تجربهٔ بیشتر دارند، در این راه پرخوف و خطر راهبر خود قرار دهند، زندگی را به راحت و آسایش خواهند گذرانید و ممکن است در ایام پیری بتوانند برای دیگران کارهای مفیدی انجام دهند.

کارهایی که ما می‌کنیم، فقط مربوط به خودمان نیست؛ بلکه به آیندگان نیز ارتباط دارد. به این جهت اگر در انجام وظایف خود تعلّل کنیم، حقّ آنها را پایمال کرده‌ایم. وقت ما در سلسلهٔ کائنات جای مخصوص دارد و باید آن را برای کارهای مفید صرف کنیم وگرنه نظام آفرینش را به هم زده‌ایم و خطای بزرگی مرتکب شده‌ایم.

این یکی از عادات ماست که هرچه را داریم، پاس نمی‌داریم و همین که از دست رفت، متوجّهٔ خطای خود می‌شویم. انگشت ندامت به دندان می‌گزیم[۲۱] و سودی نمی‌بریم. بنابراین، همیشه باید به خاطر داشته باشیم که وقت، عزیز و گران‌بهاست. از تلف کردن آن جز حسرت و ندامت ثمری نخواهیم برد.

روزها یکی پس از دیگری، از پی هم می‌گذرند و همین که سپری شدند، باز آوردنشان محال است؛ از گذشته درس بگیریم، حال را آگاهانه بگذرانیم و به آینده امیدوار باشیم.

معنی برخی جمله های دشوار:

_بند اول:

معنی: روزگار مانند دریاییست وسیع که زندگی مانند کشتی در آن شناور است و به سوی آرزو و هدف حرکت می کند . این دریای پهناور همیشه همراه با آرامش و ناآرامی می باشد .

_سطر۱۱: *ای کسی که دوره نوجوانی را می گذرانی و از فرط غرور گمان می کنی روزگار درازی رد پیش داری حساب کار خودرا داشته باش که روزگار چون بادو ابر ناپایدار و گذراست . عمر خودرا تلف نکن .*

معنی: ای انسان که زمانی نوجوانی خودرا پشت سر می گذاری و بخاطر غرور و خود خواهی بسیار فکر می کنی زیاد زنده می مانی و عمر طولانی خواهی کرد مراقب رفتار و کردار خودت باش زیرا روزگار مانند باد و ابر به سرعت در حال عبور است و ناپایدار . عمر خودت را بیهوده هدر نده .

_سطر۲۸: *اگر عقل و متانت را شعار خود کنند و پیران سالخورده را که عمر درازتر و تجربه بیشتر دارند در این راه پر خوف و خطر راهبر خود قرار دهند زندگی را به راحت و آسایش خواهند گذراند .*

معنی: اگر عقل و سنگینی را پیشه خود کنند و سخنان و تجربه انسان های پیر را که عمر طولانی دارند راهنمای خود قرار دهند مسیر ترسناک و پر از خطر زندگی را به راحتی و به دور از هر گونه سخت یطی خواهند کرد .

سطر۳۳: *وقت ما در سلسله کائنات جای مخصوص دارد و باید ان را برای کارهای مفید صرف کرد و گرنه نظام آفرینش را بر هم زنده ایم و خطای بزرگی مرتکب شده ایم .*

معنی: وقت و زمان ما در بین همه موجودات جهان نظم خاص و مشخصی دارد و لزم است آن رابرای کار های مفید و ارزشمند به کار ببریم وگرنه نظم و آرایش جهان هستی را خراب می کنیم و اشتباه بزرگ و بدی را متوجه می شویم .

سطر ۳۷ : انگشت ندامت به دهان می گزیم

معنی: کنایه از اینکه پشیمان میشویم و افسوس می خوریم

نکات ادبی (رنگ سبز):

۱. روزگار مانند دریا . زندگانی مانند کشتی است تشبیه
۲. کشتی زندگانی: اضافه تشبیهی
۳. روی و سوی :جناس
٤. ساحل مقصود: تشبیه
٥. این دریای بزرگ استعاره از روزگار
٦. جزرو مد: تضاد
۷. همیشه در جزرو مد بودن : کنایه از باهم بودن سختی و آسانی
۸. توفانی خواهد شد : کنایه از سخت و دشوار شدن
۹. این دریا : استعاره از روزگار
۱۰. به اعماق دریا فرو رفتن : کنایه از نابود شدن
۱۱. روزگارچون بادو ابر : تشبیه
۱۲. روزگار چون بادو ابر نا پایدار: گنایه از نا پایداری سختی و آسانی و دنیا
۱۳. امروز : مجاز از زمان حال
۱٤. مسرور و غمگین : تضاد
۱٥. مسرور وغمگین :تضاد
۱٦. فردا : مجاز از آینده
۱۷. بار غم : اضافه تشبیهی
۱۸. بار غم را به دوش کشیدن : کنایه از در برابر غم صبر و تحمل داشتن
۱۹. سردو گرم: تضاد

هنرآموزان_فروغ دانش

۲۰. از سردو گرم روزگار خبر نداشتن: کنایه از تجربه کافی برای زندگی نداشتن

۲۱. انگشت به دندان گزیدن : کنایه از پشیمانی و افسوس خوردن

نکات دستوری (رنگ قرمز):

۱. امروز : مفعول

۲. مسرور : مسند

۳. ان : مضاف الیه برای برکات /ضمیر اشاره (هسته)

٤. فردایی روشن ترکیب وصفی

٥. بار غم : مفعول

٦. نشاط و شتاب و اسطرلاب: گروه هنادی

۷. هنوز:قید

۸. آشنا: مسند

۹. خبری: مفعول

هنرآموزان_فروغ دانش

لغات مهم:

۱. جزر ومدّ :پایین رفتن وبالا آمدن آب دریا

۲. مسلماً :قطعاً، یقیناً،بی گمان

۳. غنیمت :مناسب دانستن ، بهره بردن

٤. غفلت:فراموش شدن

٥. گذر:عبور ، گذشتن از جایی

٦. اعماق:جمع عمق ، ته ، ژرف

۷. بیم:ترس ،خوف

۸. تاب:توانایی ، تحّمل

۹. تحّمل:شکیبایی، بردباری داشتن

۱۰. اصلاً:هرگز

۱۱. خاطر:ذهن ، فکر

۱۲. فرط:زیاده روی ، در گذشتن از حد

۱۳. غرور:آن چه مایه فریب شود ،خودبینی

۱٤. تلف:بیهوده ، از بین رفتن

۱٥. قدر:ارزش ، اندازه

۱٦. مسرور:شاد ، خوشحال

۱۷. برکات :جمع برکت ،بسیاری ،یمن

۱۸. توکّل:کار خود را به خدا واگذار کردن

۱۹. اعمال:جمع عمل ، کارها

۲۰. افعال:جمع فعل ، کارها

۲۱. اوقات: جمع وقت ، زمان ها

۲۲. تفکّر:فکر کردن ، اندیشیدن

۲۳. تامّل کردن :اندیشیدن ، درنگ کردن

۲٤. اقدام:گام برداشتن ، به کاری دست زدن

۲٥. تعلّل:بهانه آوردن

۲٦. روا:جایز

۲۷. عجول:شتابان ، آن که کارها را با عجله انجام دهد

۲۸. معیّن:مشخص ، معلوم

۲۹. نشاط:شادی

۳۰. شتاب:عجله

۳۱. اضطراب: دل نگرانی ، دلشوره ؛ ناراحتی

۳۲. منحرف:کج شده از راه راست

۳۳. متانت:وقار ، استوار بودن

۳٤. شعار:علامت ، نشانه ، فریادهای مردم که در آن خواسته های خود رابیان می کنند

۳٥. خوف:ترس ، بیم

۳٦. راهبر: راهنما، رهبر

۳۷. ایام:جمع یوم ، روزها

۳۸. سلسله:زنجیر ،پادشاهانی از خاندان که پشت سرهم پادشاهی کنند

۳۹. کائنات:جمع کاینه ، موجودات جهان

٤۰. خطا:اشتباه

٤۱. مرتکب:اقدام کننده به کاری ،کسی که کاری انجام دهد یا گناهی انجام دهد

٤٢. عادات:جمع عادت ، خوی

٤٣. پاس داشتن :نگاه داشتن ،مرافبت کردن ، احترام گزاردن

٤٤. ندامت:پشیمانی ، تاسف

٤٥. گران بها: با ارزش ، ارزشمند

٤٦. حسرت:افسوس ، دریغ

٤٧. ثمر:نتیجه ، محصول

٤٨. محال:ناشدنی ، غیر ممکن

پاسخ خودارزیابی:

.١ شکسپیر، روزگار را به چه چیزي تشبیه کرده است؟

به دریایی که کشتی زندگانی ما بر روی آن به سوی ساحل مقصود میرود.

.٢این بیت حافظ باکدام قسمت درس، ارتباط دارد؟

نصیحت گوش کن جانا که از جان دوست تر دارند/جوانان سعادتمند پند پیر دانا را

برعکس اگر عقل و متانت را شعار خود کنند و پیران سالخورده را که عمر دراز تر و تجربه بیشتر دارند در این راه پر خوف و خطر راهبر خود قرار دهند زندگی را به راحت و آسایش خواهند گذرانید و ایام پیری بتوانند برای دیگران کارهای مفیدی انجام دهند.

.٣به نظر، شما راه رسیدن به خوشبختی چیست؟

-١داشتن هدف

-٢برنامه ریزی

-٣استفاده از تجربه ی دیگران

-۴تفکر در احوال گذشتگان

-۵انتخاب آگاهانه

-۶تلاش برای رسیدن به هدف

-٧امید جهت رسیدن به هدف

.٤درعبارت (این دریای بزرگ، همیشه در جزر و مد است) چیست؟

مشکلات و سختی های زندگی پستی ها و بلندی های زندگی، حوادث تلخ و شیرین زندگی است.

پاسخ فعالیت های نوشتاری:

۱_ در بین متن درس واژه هایی را که علامت تنوین دارند را بیابید

مسلماً_ اصلاً_

۲_ در هر یک از جمله ها ی زیر وابسته های اسم را بیابید و نوع هر یک را مشخص کنید .

این دریای بزرگ همیشه در جزرو مد است .

این : صف اشاره

دریا : هسته

بزرگ : صفت بیانی

به آسمان پرستاره بنگر ، تا ببینی چه خلقت شگفت انگیزی است !

پرستاره : صفت بیانی

چه : صفت تعجبی

شگفت انگیز: صفت بیانی

از هیچ چیز بیم مدارید ، تاب و تحمل سختی ها را داشته باشید .

هیچ: صفت مبهم

۳_ جدول زیر را کامل کنید .

مفرد	**عمل**	**فعل**	**وقت**	**فاصله**	**برکت**	**عقل**	وظیفه
جمع	**اعمال**	**افعال**	**اوقات**	فواصل	برکات	عقول	**وظایف**

٤_ جمله زیر را ترجمه کنید :

- **راس الایمان الاحسان الی الناس** نهایت ایمان کمک کردن به مردم است.
- I am a student .I live in ... من یک دانش آموزم من در..... زندگی میکنم
- I like my books and read them every day . من کتاب هایم را دوست دارم و هر روز آنها را می خوانم

مقولیان_فروغ دانش